

Europaparlamentsval, Nominerade och valda kandidater 2009

ME0116

Innehåll

SCBDOK 3.1	
0 Allmänna uppgifter 0.1 Ämnesområde 0.2 Statistikområde 0.3 SOS-klassificering 0.4 Statistikansvarig 0.5 Statistikproducent 0.6 Uppgiftsskyldighet 0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter 0.8 Gallringsföreskrifter 0.9 EU-reglering 0.10 Syfte och historik 0.11 Statistik användning 0.12 Uppläggning och genomförande 0.13 Internationell rapportering 0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	1 Innehållsöversikt 1.1 Observationsstorheter 1.2 Statistiska målstorheter 1.3 Utflöden: statistik och mikrodata 1.4 Dokumentation och metadata
2 Uppgiftsinsamling 2.1 Ram och ramförfarande 2.2 Urvalsförfarande 2.3 Mätinstrument 2.4 Insamlingsförfarande 2.5 Databeredning	3 Statistisk bearbetning och redovisning 3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler 3.2 Redovisningsförfaranden
4 Slutliga Observationsregister 4.1 Produktionsversioner 4.2 Arkiveringsversioner 4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången	

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Demokrati

0.2 Statistikområde

Statistikområde: Allmänna val

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

0.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24300, 104 51 STOCKHOLM
Besöksadress: Karlavägen 100, STOCKHOLM
Kontaktperson: Richard Öhrvall
Telefon: 08-506 941 58
Telefax:
E-post: valstatistik@scb.se

0.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24300, 104 51 STOCKHOLM
Besöksadress: Karlavägen 100, STOCKHOLM
Kontaktperson: Richard Öhrvall
Telefon: 08-506 941 58
Telefax
E-post: valstatistik@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Enligt förordningen om den officiella statistiken (2001:100) följer att myndigheter lämnar de uppgifter som behövs för framställning av offentlig statistik till Statistikansvariga myndigheter. Enskilda individer lämnar inte uppgifter till statistiken.

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

0.8 Gallringsföreskrifter

Gallring enligt lagen (2001:99) om vissa personregister för officiell statistik.

0.9 EU-reglering

Undersökningen berörs inte av någon EU-reglering.

0.10 Syfte och historik

Syftet med undersökningen är att på ett utförligt sätt redovisa statistik över nominerade, valda och ej valda kandidater i de svenska valen till Europaparlamentet. Statistiken ger bland annat underlag för studier av social representativitet när det gäller såväl kandidater i val som de folkvalda församlingarna.

Mer allmänt kan sägas att syftet är att allsidigt redovisa och ge en samlad bild av allmänna valen som en dokumentation av ett av de viktigaste inslagen i den svenska demokratin. Valstatistiken har i olika former producerats av SCB från den tid som serien *Bidrag till Sveriges officiella statistik* började utkomma på 1860-talet. Statistik över nominerade och valda kandidater i samband med svenska val till Europaparlamentet publicerades av SCB för första gången år 2010. Statistikredovisningen innefattar dock samtliga svenska val till Europaparlamentet från och med det första valet år 1995.

0.11 Statistikanvändning

Huvudanvändare är de politiska partierna, massmedia, den samhällsvetenskapliga forskningen och den politiskt intresserade allmänheten. Resultaten används för att belysa den demokratiska processen, det politiska livet och medborgarnas politiska engagemang.

Valstatistiken utgör en grund för redovisningar av viktiga skeenden och förhållanden i svensk politik och demokrati.

0.12 Uppläggning och genomförande

SCB framställer statistik över nominerade och valda kandidater i samband med Europaparlamentsval. Register över personer som nominerats respektive valts in i det svenska valet till Europaparlamentet upprättas av Valmyndigheten. Med hjälp av dessa register tar SCB fram statistik över nominerade, valda och ej valda kandidater. För att kunna beskriva kandidaterna hämtas även uppgifter från SCB:s olika register.

0.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker. Den framtagna statistiken används dock av internationella organisationer och forskare i andra länder. Europaparlamentet framställer även viss statistik över valen till Europaparlamentet.

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det finns planer på att utöka redovisningen av statistik över röstberättigade. Det är visserligen statistik som inte avser den här undersökningen, men det har betydelse för tolkningarna av den här statistiken.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

Målpopulation

Nominerade i det svenska valet till Europaparlamentet 2009

Variabler

Nominerad

Vald

Valgrund

Personröster

Valsedelstillhörighet

Plats på valsedel

Det är de två förstnämnda variablerna (som kan anta värdena 1 eller 0) som används för den ordinarie, officiella redovisningen av undersökningens resultat.

1.2 Statistiska målstorheter

Nedan anges vilka redovisningar, avseende populationen nominerade kandidater, som publicerades vid offentliggörandet av undersökningens resultat. Nya redovisningsgrupper och analyser avseende andra grupper kan komma att tas fram i ett senare skede.

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i Redovisningsgrupper		
Nominerade kandidater i Europaparlamentsval	Kön, ålder, parti, födelse-land, utbildningsnivå och inkomst	Status (nominerad, vald, ej vald)	Antal och andel

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Undersökningens resultat presenteras i form av resultatredovisningar som en del av Sveriges officiella statistik. Redovisningen sker framför allt i form av tabeller och diagram. Resultaten publiceras i form av färdiga tabeller och diagram på SCB:s webbplats samt i SCB:s *Statistikdatabasen*. Därutöver publiceras specialanalyser i rapporter och artiklar. För en mer ingående beskrivning av redovisningen, se avsnitt 3.2. Förutom den ordinarie redovisningen görs olika specialbearbetningar och analyser som presenteras i olika former.

Mikrodata finns tillgängligt för ytterligare bearbetningar och analyser. För mer information om hur statistiken tillgängliggörs, se avsnitt 3.2.

1.4 Dokumentation och metadata

Undersökningen finns dokumenterad i enlighet med SCB:s dokumentationssystem. Dokumentationen finns tillgängliggjord på SCB:s webbplats. Där finns förutom detta dokument även dokumentation av undersökningens kvalitet. Dokumentationen innefattar även dokumentation av metadata för de register som tas fram inom ramen för undersökningen.

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

Undersökningen är en registerbaserad totalundersökning. Ramen är nominerade kandidater i 2009 års svenska val till Europaparlamentet. I denna ram ingår därmed både valda och ej valda kandidater. Uppgifter om vilka personer som är nominerade kandidater och tillhörande information får SCB av Valmyndigheten.

Möjligtvis kan viss övertäckning förekomma. Antalet nominerade kandidater kan vara för högt eftersom vissa kandidater kan ha avlidit eller flyttat utomlands, sedan registret över nominerade kandidater upprättats, och således inte längre kan delta som kandidater vid valtillfället. Detta problem torde dock vara ytterst begränsat, se även avsnitt 3.1.

Samma kandidat kan förekomma på fler än en valsedel och dessa valsedlar kan också avse olika partier. För mer information om hur detta hanteras vid statistikframställningen, se avsnitt 3.1. Man kan för annan statistikframställning utifrån samma datamaterial betrakta valsedlarna som ram, men det gäller inte vid den ordinarie statistikframställning som görs för undersökningen.

2.2 Urvalsförfarande

Undersökningen är en totalundersökning och inget urval har därmed gjorts.

2.3 Mätinstrument

Valmyndigheten tillhandahåller register över nominerade och valda kandidater samt tillhörande information. Övriga variabler som redovisas hämtas från SCB:s olika register. För mer information kring Valmyndighetens insamlade av valsedlar och röstlängder se avsnitt 2.4.

2.4 Insamlingsförfarande

Efter att valets resultat är fastställt erhåller SCB uppgifter om nominerade och valda kandidater i form av register från Valmyndigheten. För att kunna beskriva kandidaterna hämtas även uppgifter från SCB:s Registret över totalbefolkningen (RTB), Inkomst- och taxeringsregistret (IoT) samt utbildningsregistret.

Bortfallet i undersökningen är obefintligt eftersom den bygger på en totalräkning.

2.5 Databeredning

Efter att valets resultat är fastställt erhåller SCB från Valmyndigheten register över nominerade kandidater med tillhörande information. Datamaterialet är uppdelat på ett antal filer som avser valda kandidater, nominerade kandidater respektive nominerade kandidaters personröster.

Det erhållna materialet genomgår följande kontroller.

- alla nominerade kandidaters personnummer är korrekta
- alla valda kandidater finns med bland nominerade kandidater
- alla nominerade kandidater med personröster finns med i filen med nominerade kandidater
- antal valda kandidater stämmer överens med mandatfördelningen
- alla valda kandidater har värde för variabeln valgrund och att dessa värden är giltiga

Även ytterligare kontroller genomförs, som exempelvis jämförelser mot statistik som redovisas av Valmyndigheten. Om felaktigheter eller konstigheter upptäcks kontaktas Valmyndigheten för att reda ut dessa och vid behov korrigeras datamaterialet.

Utifrån det kontrollerade datamaterialet skapas tre stycken tabeller som lagras i SQL-miljö. Tabellerna avser:

1. Nominerade kandidater
2. Valda kandidater
3. Nominerade kandidater – unika poster

Då en person kan förekomma på fler än en valsedel kan den första tabellen innehålla dubletter. Det gäller även den andra tabellen då en person i ett visst val kan ha blivit invald via fler än en valsedel, även om dubbelvalsavveckling då inträder. Vid huvuddelen av statistikframställningen är det dock unika personer som är av intresse. Därför skapas den tredje tabellen som endast innehåller unika poster. Tabellen innehåller även information om respektive person har blivit vald eller inte. Däremot innehåller den inte information om valsedelsplacering. Då en person kan kandidera för fler än ett parti i samma val måste vissa antaganden göras för att välja de poster som ska ingå i tabellen utan dubletter. De kriterier som används för att göra det urvalet bland posterna är följande (i turordning):

1. personen vald
2. tillhör ett mandatparti
3. flest antal personröster
4. lägsta nummer på listan
5. lägsta listnummer
6. lägsta valkrets kod

Man skulle kunna tänka sig andra kriterier eller en annan rangordning av kriterierna. När det gäller den publicerade redovisningen av 2009 års resultat har detta dock ingen betydelse.

För att kunna beskriva de nominerade och valda kandidaternas representativitet matchas ett antal bakgrundsvariabler på materialet. Dessa variabler hämtas från SCB:s olika register och matchas på det den tredje av de ovan beskrivna tabellerna (den med unika poster). Från SCB:s Registret över totalbefolkningen (RTB) hämtas uppgifter om kön, ålder, födelseland, utländsk/svensk bakgrund, datum för senaste invandring, medborgarskapsland och civilstånd. Från SCB:s Inkomst- och taxeringsregister (IoT) hämtas inkomstuppgifter och från SCB:s utbildningsregister hämtas uppgifter om avklarade utbildningar. Ytterligare uppgifter från register kan hämtas för olika former av specialbearbetningar.

3 Statistisk bearbetning och redovisning

3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

Valmyndigheten förser SCB med uppgifter om samtliga nominerade och valda kandidater i svenska val till Europaparlamentet. De valda kandidaterna utgör en delpopulation av de nominerade kandidaterna.

Den officiella statistikredovisningen avser valtillfället. Under mandatperioden kan ersättare ta över vissa platser beroende på att valda till exempel avsäger sig mandatet, avlider eller flyttar utomlands. Detta innebär att förhållandena (gällande redovisningar efter bakgrundsvariabler som till exempel kön och ålder) kan förändras när ersättare tar över mandatet. Sådana förändringar kan belysas i specialbearbetningar, men beaktas inte i den ordinarie, officiella redovisningen.

Målpopulationen utgörs av de personer som vid valtillfället är nominerade. Det är alltså en viss skillnad mellan rampopulationen och målpopulationen. Rampopulationen U_F och målpopulationen U är inte identiska men de har en gemensam del $U_P = U \cap U_F$. Elementen i U_P kallas enligt SCB:s begreppssystem för "nåbara".

Målpopulationen U utgörs av nominerade kandidater som är tillgängliga vid valtillfället. U_F är de som är nominerade vid valtillfället. Övertäckningen, $U_F - U_P$, utgörs av de nominerade som vid valtillfället inte är tillgängliga på grund av att de har avlidit eller utvandrat. Statistiken baserar sig helt på U_F , vilket innebär att statistiken blir behäftad med *övertäckningsfel*. Övertäckningen är dock minimal.¹ Undertäckning kan inte förekomma eftersom registret täcker samtliga nominerade.

Skattningar görs för några olika typer av parametrar, som alla är funktioner av totaler (antal). Totalen kan skrivas $Y_U = \sum_U y_k$, där y_k är värdet på målvariabeln y för k :te individen i målpopulationen $U = \{1, \dots, k, \dots, N\}$. Dessutom beräknas totaler för olika redovisningsgrupper, $U_1, \dots, U_q, \dots, U_Q$. Totalen för redovisningsgrupp q kan skrivas $Y_{U_q} = \sum_{U_q} y_k$. I en del fall skattas andelar (i procent). De storheterna kan skrivas $100 \times Y_U / X_U$, där $X_U = \sum_U x_k$ och x_k är värdet på målvariabeln x för element k . Ibland beräknas också motsvarande andel i redovisningsgrupp q , nämligen $P_q = 100 \times Y_{U_q} / X_{U_q}$.

I denna undersökning är målvariablerna y och x genomgående (0,1)-variabler, dvs. de antar endast värdena 1 och 0, där 1 anger att elementet har studerade egenskap och 0 att individen saknar egenskapen.

¹ Det är inte helt självklart att detta ska betraktas som övertäckning. Om syftet är att studera den sociala representativiteten bland nominerade kandidater för att exempelvis studera partiernas nomineringar är den intressanta populationen de ursprungligt nominerade och någon övertäckning skulle, sett ur det perspektivet, inte förekomma.

Ett exempel på en parameter är *andelen män av alla valda kandidater vid valet till Europaparlamentet 2009*. Här utgör U_q mängden valda kandidater vid Europaparlamentsvalet 2009. Parametern kan skrivas

$$P_q = 100 \times Y_{U_q} / X_{U_q},$$

där $y_k = \begin{cases} 1 & \text{om individ } k \text{ är man} \\ 0 & \text{för övrigt} \end{cases}$

och $x_k = 1$ för alla individer i U_q .

Den parametern skattas med $P_{Fq} = 100 \times Y_{U_{Fq}} / X_{U_{Fq}}$, där indexet F anger att beräkningen baseras på individerna i rampopulationen.

Skattningarna är alltså behäftade med vissa, minimala täckningsfel, men i övrigt är de i stort sett felfria. De lider inte av något *urvalsfel* eftersom de baserar sig på en totalundersökning. Alla uppgifter lämnas in vilket innebär att inget *bortfallsfel* förekommer. Uppgifterna om respektive kandidat är mycket noga kontrollerade och därför är *mätfelen* minimala. Bearbetningarna vid SCB är små och säkra och därför förekommer i stort sett inga *bearbetningsfel*. Inga modellantaganden görs i undersökningen.

I statistikredovisningen är analysobjekten individer. Då samma person kan, i ett givet val, kandidera för fler än ett parti, måste vissa antaganden göras för att kunna ta fram statistiken. De kriterier som används för att välja ut vilka poster som ska användas i statistikframställningen finns presenterade i avsnitt 2.5. För den redovisade statistiken avseende 2009 års val har detta dock ingen betydelse.

3.2 Redovisningsförfaranden

Den ordinarie publiceringen av resultaten skedde den 22 juni 2010. Statistiken tillgängliggörs framför allt i SCB:s *Statistikdatabasen*, men även i form av en uppsättning tabeller presenterade på SCB:s webbplats. Dessutom ingick ett kapitel om nominerade och valda kandidater i SCB:s sammanfattande publikation *Valet till Europaparlamentet 2009*, vilken också publicerades den 22 juni 2010. Ett pressmeddelande publicerades i samband med att materialet offentliggjordes. De publicerade resultaten ingår i Sverige officiella statistik.

Förutom den ordinarie resultatredovisningen kommer materialet att användas för olika specialbearbetningar och analyser. Resultaten från sådana bearbetningar kan komma att redovisas på olika sätt beroende på vad som för det givna fallet är mest lämpligt.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

Detaljerade beskrivningar av statistikregistret kommer att publiceras under hösten 2011. De kommer då att bli tillgängliga via SCB:s webbplats (i anslutning till de webbsidor där undersökningen presenteras).

4.2 Arkiveringsversioner

Ej aktuellt.

4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

Allt gick i enlighet med plan.